

PIOTR GRABLUNAS, JOWITA NIEWULIS-GRABLUNAS & VINETA VILCĀNE

LAI MEIGU CEĻU, IZ LATGALĪŠU VOLŪDU EISA LATGALĪŠU VOLŪDYS VUICEIBA

COLING

COLING project on Minority Languages, Major Opportunities. Collaborative Research, Community Engagement and Innovative Educational Tools, realized under the Maria Skłodowska-Curie EU grant agreement 778384

Research work financed from the funds for science granted of the Ministry of Science of the Republic of Poland for the implementation of an international project co-financed under contract No. 4089/H2020/2018/2 in the years 2018-2023

Zdjęcia i grafika (Pixabay)

ALFABETS

ZWROTY PODSTAWOWE:

Pory dnia:			
reits	dīna	vokors	nakts
			

A	Ā	B	B	Č
D	E	Ē	F	G
Ģ	H	I	Y	Ī
J	K	Ķ	L	Ļ
M	N	Ņ	O	Ō
P	R	S	Š	T
U	Ū	V	Z	Ž

POWITANIE I POŻEGNANIE

FORMALNIE:

Lobs reits! – Dzień dobry! [rano mniej więcej do 11.00 ☺]

Loba dīna! – Dzień dobry! [mniej więcej do 18.00]

Lobs vokors! – Dobry wieczór! [mniej więcej po 18.00]

Palīcīt vasali! – Do widzenia! (dosłownie: zostańcie zdrowi)

Palīc vasals! – Do widzenia! (forma grzecznościowa skierowana do mężczyzny)

Palīc vasala! – Do widzenia! (forma grzecznościowa skierowana do kobiety)

Vysu lobu! – Wszystkiego dobrego!

Lobys nakts! – Dobranoc!

NIEOFICJALNIE:

Na powitanie:

Vasals! - Cześć (do kolegi) | Vasala! – (do koleżanki) – Vasali! (do grupy kolegów i koleżanek)

Vasalys! – (do koleżanek)

Na pożegnanie:

Palīc vasals! – Cześć! (do mężczyzny)

Palīc vasala! – Czesć! (do kobiety)

Vasali! Es asu students. Muns vuords ir Tomeks. Muna pavuorde ir Kowalski. Asu nu Pūlejis. Dzeivoju Poznaņā. Studeju Oduma Mickeviča Universitatē. Runoju pūliski, angliski i drupeit vuociski.

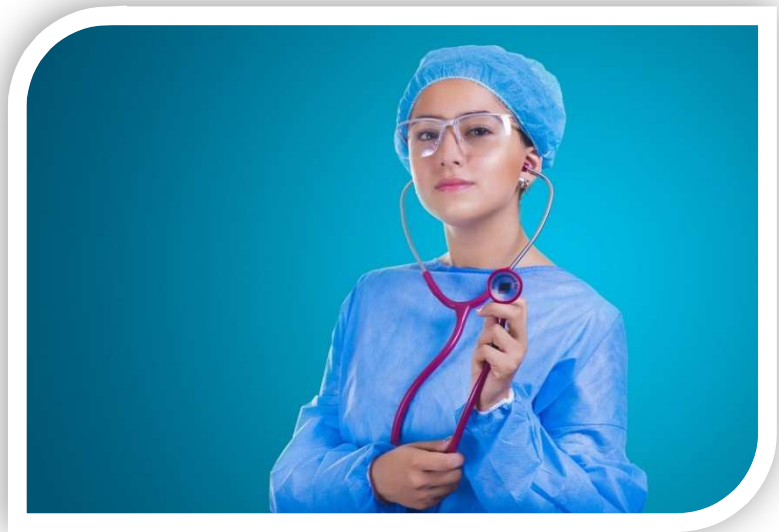
Loba dīna! Es asu gruomotveds (bugalcers). Muns vuords ir Bonifacejs. Muna pavuorde ir Strods. Es asu nu Latgolys, nu Latvejis. Es dzeivoju Rēzeknē. Es struodoju bankā. Runoju latgaliski, latvyski, lītuviski i fraņciski.

Vasali! Es asu direktore. Muns vuords ir Ona. Muna pavuorde ir Paulauskienē. Es asu nu Leitovys. Dzeivuoju Viļņā. Es struodoju birojā. Runoju lītuviski, krīvyski i drupeit zvīdriski.

Lobs vokors! Es asu uorste.
Muns vuords ir Anna. Muna
pavuorde ir Schulz. Es asu nu
Vuocejis. Dzeivoju Berlinē.
Struodoju slimineicā. Runoju
vuociski, angliski un drupeit
italiski i spaniski.

CZASOWNIK BYUT – BYĆ I ZAIMKI OSOBOWE

Ja	Es	asu	naasu
Ty	Tu	esi	naesi
On	Jis	ir	nav
Ona	Jei		
My	Mes	asam	naasam
Wy	Jius	asat	naasat
Oni	Ji	ir	nav
One	Juos		

*czasowniki zaprzeczone w języku łatgalskim piszemy łącznie

Forma dla 3 osoby jest taka sama dla liczby pojedynczej i mnogiej. Taka sytuacja ma miejsce we wszystkich czasach i trybach.

WYBRANE CZASOWNIKI (CZAS TERAŹNIEJSZY):

dzeivuo^t; dzeivoj; dzeivova – mieszkać, żyć

struoduo^t; struodoj; struoduoja – pracować

runuo^t; runoj; runuoja – mówić

studēt; studej; studieju, studieji, studej, studēja, studējom, studējot – studiować

Es	-u	dzeivoju	struodoj	studej	runoj .....
Tu	-	dzeivoj	struodoj	studej	runoj .....
Jis	-	dzeivoj	struodoj	studej	runoj .....
Jei	-	dzeivoj	struodoj	studej	runoj .....
mes	-am	dzeivojam	struodoj	studej	runoj .....
jius	-at	dzievojat	struodoj	studej	runoj .....
jī	-	dzeivoj	struodoj	studej	runoj .....
juos	-	dzeivoj	struodoj	studej	runoj .....

KUR? - GDZIE? - MIEJSCOWNIK

Na pytanie *kur?* odpowiadamy formą miejscownika. Formę miejscownika tworzymy dodając do rdzenia rzeczownika odpowiednią końcówkę, np.:

Tiergs – tiergā

mežs – mež .....

dorbs – darb .....

Berline – Berlinē

klase – klas.....

zale – zal.....

Dzeivūklis – dzeivūklī

teatris – teatr.....

Reiga – Reigā

Poznaņa – Poznaņ.....

Viļņa – Viļņ.....

Daugovpiļš – Daugovpilī

Ventspiļš – Ventspil.....

Pīterpiļš – Pīterpil.....

Saldus - Saldū

Kur tu niu esi? Kur jius niu asat?

Tagad asu cīm....., teatr....., pilsāt....., zal....., Sald....., Piterpil....., kopejneic.....,

cīms, teatris, piļsāta, zale, Saldus, Pīterpilis, kopejneica

Kur tu dzeivoj? / Kur jius dzeivojat?

Es dzeivoju cīm....., teatr....., pilsāt....., zal....., Sald....., Piterpil.....
cīms, teatris, piļsāta, zale, Saldus, Pīterpilis

Kur tu struodoj? / Kur jius struodojat?

Es struodoju veikal....., teatr....., bank....., ryupneic....., škol....., Rēzekn....
veiklas, teatris, banka, ryupneica, škola, Rēzekne

Kur tu studej? / Kur jius studejat?

Es studeju iņstitut....., akademej....., universitat....., Daugovpiļ.....
iņstituts, akademeja, universitate Daugovpiļs

PRZYIMEK NU + DOPEŁNIACZ (KUO?)

W języku latgalskim, gdy chcemy powiedzieć skąd jesteśmy, używamy konstrukcji z przyimkiem *nu*, który łączy się z dopełniaczem.

duorzs – duorza	bārnuduorzs – bārnuduorz.....	
teatris - teatra	dzeivūklis – dzeivūkļ...	
Reiga – Reigys	Varšova – Varšov...	Krakova – Krakov....
Saldus – Saldus		
Reiga – Reigys	Varšova – Varšov...	Krakova – Krakov....
Rēzekne – Rēzeknis	Madride – Madrid...	
Daugavpils – Daugavpiļs	Pīterpiļs – Pīterpiļs	

Nu kurīnis tu esi? Nu kurīnis jius asat?

Asu nu Pūlej....., Eirop....., Leitov....., Vuocej....., Boltkrīvej....., Ungarj....., piļsāt....., Amerik....., Vašington....., London.....

Pūleja, Eiropa, Leitova, Vuoceja, Boltkrīveja, Ungareja, piļsāta, Amerika, Vašingtona, Londona

PODSTAWOWE ZWROTY

Nui – Tak

Nā – Nie

Kai tevi sauc / jius Jius sauc / Kaidis ir tovs / Jiusu vuords i tova / Jiusu pavuorde? – Jak się nazywasz / jak się Pan / Pani/ nazywa? Jakie jest twoje / Pana / Pani imię i nazwisko?

Muns vuords ir ....., muna pavuorde ir .....

Kas tu esi? Kas Jius asat? – Kim jesteś? Kim Pan / Pani jest?

Es asu .....

Kur tu struodoj / studej? Kur Jius struodojat / studejat? Gdzie pracujesz / studiujesz?

Gdzie Pan / Pani pracuje, studiuje?

Es struodoju / studeju .....

Kur tu dzeivoj? Kur Jius dzeivojat? Gdzie mieszkasz? Gdzie Pan / Pani mieszka?

Es dzeivoju .....

Nu kurīnis tu esi? Nu kurīnis Jius asat? Skąd jesteś? Skąd Pan / Pani jest?

Es asu nu .....

Atlaid! – Przepraszam! (np. do rówieśnika)

Atlaidit! – Przepraszam! (grzecznościowo)

Lyudzu! – Proszę (ogólnie / najbardziej powszechne)

Lyudzams / Lyudzama! – Proszę! (do mężczyzny / do kobiety)

Lyudzami! – Proszę! (grzecznościowo)

Paļdis! – Dziękuję!

KRUOSYS/ KOLORY:

biał|y, -a - bolts / bolta

brązow|y, -a - bryuns / bryuna

czarn|y, -a - malns / malna

czerwon|y, -a - sorkons / sorkona

fioletow|y, -a - violets / violeta

niebiesk|i-a / granatow|y, -a - zyls / zyļa

błękitn|y, -a - gaiši zyls / gaiši zyļa

pomarańczow|y, -a - oranžs / oranža

różow|y, -a - rūžu

zielon|y, -a - zaļš / zaļa

żółt|y, -a - dzaltons / dzaltona

KAIDS / KAIDA IR? – JAKI / JAKA JEST?

Zadaj pytanie i poproś inną osobę o odpowiedź, np.:

Kaids ir papeirs? Papeirs ir bolts.

Kaida ir kofeja? Kofeja ir malna.

Tomats ir .....

Pučē ir .....

Pīns ir .....

Krāslys ir .....

Ogūrcs ir .....

Zuole ir .....

Burkuons ir .....

Capure ir .....

Banans ir .....

Saule ir .....

Sukne ir .....

Vasali/ Loba dīna!*

Es asu ..... Muns
vuords ir ..... , muna
pavuorde ir .....

Es asu nu .....

Dzeivoju .....

.....

Studeju / struodoju* .....

.....

Runoju .....

.....

Itys ir muns draugs. Muna drauga
vuords ir ....., pavuorde

.....

Jis ir nu .....,

dzeivoj .....

Studej / Struodoj* .....

.....

Runoj .....

Itei ir muna draudzine. Munys
draudzenis vuords ir .....,
pavuorde ..... .
Jei ir nu ....., dzeivoj
..... .

Studej / Struodoj* .....
..... .

Jei Runoj .....

JĪUSU VUORDNEICA / WASZ SŁOWNICZEK: